

Corpus Juris Civilis

Bogen

Corpus Juris Civilis Academicum. Leipzig, 1721. 1.535 og 1.278 sider samlet i ét bind.

Bogen er noget af en moppedreng, der virkelig syner på reolen – henved 3.000 sider med tæt, kompakt, dobbeltspaltet tekst med meget små bogstavfonde. Titlen betyder noget i retning af ”**Samling af civilretslige love**”. Tre dele er der: Første del hedder *Institutiones* og er en lærebog i romerret, hvorfra bl.a. stammer opdelingen i personret, procesret og tingsret. Anden del på henved 800 sider, hedder *Digesta* og rummer en samling af al romerretlig litteratur af betydning. Endelig hedder tredje del *Codex*. Den består af kejserlige forordninger, udstedt af den østromerske kejser **Justinian (527-565)**, men som også har rod i den klassiske romerret. Hele dette materiale udgør under ét det, der senere blev kendt som *Corpus Juris Civilis*.

Bogen har alle de kendte tegn på **ælde og patina**: Svineskinsindbinding, der knirker, når man lukker bogen op, gulnede sider etc. Trykt i Leipzig i 1721 er den rimeligvis været brugt af generationer af jurister, der har studeret og terpet hele det enorme tekstkorpus af enkeltdele og fragmenter. Værket er tydeligvis arrangeret for systematikere – folk, der gerne vil have overblik og struktur og logisk sammenhæng over hovedemner, hovedgrupper, underpunkter etc. etc. Og at der er virkeligt er blevet knoklet med bogen vidner de utallige små sirlige tilføjelser og kommentarer, skrevet med bitte, bitte små blækskrevne bogstaver – papir var jo en mangelvare. Ja, selv på omslaget er der blevet griflet lærde notater.

Forfatteren

Det kunne være rart at vide, hvad i alverden sådan en bog har at gøre på et bibliotek som vores. Hvad har den kostet? Hvad skulle de bruge den til – altså dem, der købte den eller anskaffede den? Og hvad med os: Hvad skal vi bruge den til? For det, denne bog handler om, udgør ikke just kernestof i dagens gymnasium og hf.

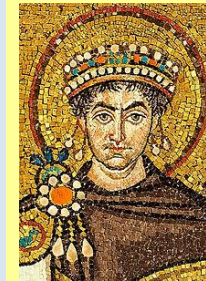
Svaret er enkelt: Hvad vi her står med, er intet mindre end **en af de største milepæle i den vestlige verdens idehistorie**. Punktum.

De lærde mener, at de tusinder og atter tusinder af retsregler går tilbage til omkring 100 jurister og retslærde i **oldtidens Rom for 2.000 år siden**. Senere, da det vestromerske rige gik i opløsning, levede reglerne videre i Det Byzantiske (østromerske) Rige. Her var det, at den store kejser **Justinian i 500-tallet** ordnede og udgav reglerne som forskrift for, hvordan der skulle dømmes og administreres i hans rige. Lovene havde allerede på det tidspunkt mere end et halvt årtusinde på bagen.

Men ikke nok med det: Senere, da man nåede op i **middelalderen**, blev *Corpus Juris Civilis* simpelthen ryggraden i det, der var det ældste fag – **jura**, retsvidenskab – ved Europas ældste universitet i Bologna i Norditalien, grundlagt 1088. Herfra levede bogen videre overalt på de juridiske fakulteter i Europa og dannede – blandt meget andet – helt op til ca. 1800 ramme om det meste retspraksis i f.eks. Det Tysk-Romerske Rige.

Så det er svært ikke lige at stoppe op et kort øjeblik, tage en dyb indånding i stum betagelse. Og så sige: Hvilket **monument!** Hvilken anden skole ejer en lignende skat??

Baggrunden

Forestil dig, at du er ude at sejle, og at det er dig, der står ved rorpinden. Pludseligt blæser det op til storm, du mister kontrollen over skibet og støder kort efter ind i et andet skib, der bliver voldsomt beskadiget. Er ulykken så dit ansvar? Den var jo umulig at undgå, siger du sikkert, sådan

som forholdene udviklede sig. Kan det så være **retfærdigt**, at det er dig eller dit forsikrings-selskab, der skal hænge på erstatningen og betale for at få skaderne udbedret? Ikke kun på dit eget, men også den andens skib?

Forestil dig endvidere, at sagen ender i retten, og at en dommer skal afgøre spørgsmålet. Sagen hører ind under det, jurister kalder **culpa**, d.v.s. spørgsmål, der vedrører skyld og erstatning. Normalt vil dommeren slå op i loven for at se, hvad der står om den slags situationer. Men hvad nu, hvis der ikke står noget i loven om lige akkurat det?

Faktisk var det sådan til langt op i **1700-tallet**, at der i mange lande var en lang række spørgsmål, hvorom der simpelthen ikke var skrevet nogen love eller regler. Det var her, man tyede til **romerretten** – ikke kun i Rom eller Italien, men over det meste af den civiliserede verden. Det var derfor, at romerretten var så overmåde vigtig selv mange århundreder efter at Romerriget var gået under. Og det var just derfor, at fagfolk gik til *Corpus Juris Civilis*, fordi netop dette kæmpeværk betragtedes som normdannende indenfor områder, hvor der ellers ingen normer var.